

21013/P
DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
PNEUMONIA.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit

CAROLUS KER,
BRITANNUS,

Soc. Reg. Med. Soc. et Soc. Phys. S. H.

Tristius haud ullum monstrum, nec saevior ulla,
Pestis et ira Deum Stygiis sese extulit undis. VIRG.

Ad diem 25. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVII,

Viro illustrissimo et nobilissimo

J O A N N I,

DUCI DE ROXBURGH,

MARCHIONI DE BEAUMONT,

COMITI DE WAKEFIELD,

&c. &c. &c.

Hanc dissertationem medicam inauguralem,

Ut parvulum fummae observantiae monumentum,

Et animi beneficiorum haudquaquam immemoris

Testimonium,

B. D. Cq.

C A R O L U S K E R.

To George Waldie Esq.
from his friend
and humble ser^{vt}
The Author

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PNEUMONIA.

CUM organum respirationis afficitur, et febris subest continua, vel tantum remittens, inflammatio alicujus thoracis partis existere creditur. Quatenus thoracis pars laboret, pro certo statuere conati sunt pathologi, certis signis confisi, quae eam designare existimarent. Experientia vero recentior, et observationes inter cadavera incidenda accuratissime factae, demonstrarunt, nihil fiduciae in iis posse collocari. Cullenus celeberrimus, cui, ob conspectum morborum nosologicum accuratissimum et fere absolutum, genus humanum tantum debet, omnes hujuscemodi distinctiones repudiavit, et inflammationem

A

tionem

tionem cujuslibet thoracis partis pro uno genere, quod modo sequente finivit, habuit. ‘ Pyrexia ; ‘ dolor in quadam thoracis parte, respiratio difficilis ; tussis.’ Haec definitio omnia morbi phaenomena praecipua enunciat, sed uti historiam morbi plenioram tradamus necessarium esse videtur.

In omni exemplo, morbus a rigore et horrore incipit, quos excipiunt calor et alia pyrexiae signa. Haec signa tamen aliquando praecedit alicujus thoracis partis dolor * ; sed plerumque dolor una cum calore ictibusque arteriarum acceleratis invadit. Hic nonnunquam admodum acutus est, et parte thoracis singulari circumscribitur, potissimum media, sexta, septimave costa ; aliquando latius diffunditur, minus pungens, unum vel utrumque latus afficiens, vel humerum, dorsum deorsumve costas spurias versus patens, cum, ut aliqua ex abdominis visceribus affecta esse suspiceris, facere potest †. Interdum sedem mutat, morbo progrediente, prius unum, deinde alterum latus occupans, locum prius affectum

minus

* Dr Gregory’s Elements of the Practice. Morgagni, epist. 21. art. 30. Cleghorn, chap. 6. p. 262.

† Pringle, part 3. ch. 2. § 4.

minus crucians vel dolore ex toto liberans. Alias minime graviter urget, at aegrotus sensum oppressionis vel strictionis thoracis potius, quam dolorem acutum, habet, dum reliqua signa non parum molestiae ei faceffunt.

Una cum dolore invadit spiritus difficilis, qui, prout morbus gravior fit, ingravescit. Hoc signum et dolor, in latus affectum cubando, plerumque intenduntur; contrarium vero aliquando incidit. Respiratio quidem, plerisque in exemplis, facillima est, cum aeger dorso incumbit, vel, corpore erecto, sedet, praesertim si morbus pergit, et jam violentus evasit*. Aliquando brevis et celeris est, quasi aeger timeret, ne plenior evadens dolorem crearet.

Haec signa tussis semper comitatur, modo sub initium morbi sicca, saepius humida, hanc formam saltem per decursum ejus sibi semper affumens. Ob hasce sputi conditiones, pneumonia in siccam humidamque fuit divisa. Quod expuitur id plerumque aliquanto sanguinis tingitur, et spissitudine et colore variat. Quam speciem, sub initia, prae se fert, ea est coloris expers, opaca, albida, et ad extremum saepe flavida et interdum

* Vide Doctoris Neuvilli Dissert. Inaugur. 1778; ubi phaenomena pneumoniae, sub forma tabularum, multo cum labore et patientia illustravit.

dum subviridis. Modo crassius, modo tenuius est. Non raro a primordiis usque flavum est, uti in regionibus calidis plerumque observavi. Aliquando subito supprimitur, quod semper ad extrema jam ventum esse testatur.

Febris magis minusve urget. Pulsus arteriarum, morbo recente, sunt celeres, pleni, frequentes, et plerumque duri. Admodum vero variant. Nonnunquam, circa initium, parum celeres, sed exiles sunt, et, sanguine detracto, frequentiores et validiores * evadunt. Cum morbus per decursum suum gravis fit, notae circuitus oppressi oriuntur, et ictus arteriarum exiles, frequentes, debilesque redduntur. Nonnulli ferunt, tardiores, quam sanitate substante, re-
pertos fuisse, dum aegrotus in summo periculo versabatur, et reliqua signa febris concitatissimae semet ostendebant †. Nonnullis placet, ictus arteriarum duros mollesve partem thoracis, quae laboret, non obscure designare; sed quam fallax haec conjectura sit, incisiones Morgagnianae accuratae demonstrant.

Facies rubescit, oculi suffunduntur, caput dolet, et cum morbus gravis est, et resolutione
non

* Dr Huxham.

† Vide Cleghorn's *Dis. of Min.* chap. 6.

non cito finitur, delirium accedit, et ad extremum saepe stupor. Febris plerumque inflammationis plurimum habet, et mera affectus topici sequela est; sed aliquando, quanquam symptomata est, ad typhum proclivitatem ostendit, quae a constitutione aegrotantis corporea, regione, et natura febris epidemice grassantis, magnopere pendere potest. Haec omnia simul, vel separatim, agentia, naturam pyrexiae mutare possunt. Inflammatio loco propria pyrexiae cujuscumque generis formaeve supervenire potest, et revera saepe supervenit. Aliquando quidem febrem epidemice grassantem adeo constanter comitata fuit, ut partem ejus naturae constituere, et a contagione specifica proficisci fuerit existimata. Haec conjectura vero nullo certo fundamento inniti videtur; namque, nullo in exemplo, semet contagione unquam diffudit. Cum apparuit, febrem malignam vel epidemicam comitans, alia subfuisse videntur, quae ortui ejus favebant, quaeque nullum nexum cum causa febris specifica habebant. Hoc semel notandi occasio mihi subministrata est. Per hyemem anni 1782, febris novi Eboraci partem copiarum regiarum, quae curae meae demandata est, invasit. Quibusdam in casibus non parum malignitatis ostendit,

tendit, in aliis proclivitas ad inflammationem plane invaluit. In omnibus fere inflammatio pulmonum subfuit, magis minusve manifeste designata. In nonnullis horum exemplorum dubitare non potui, quin inflammatio loco propria fuerit morbus primarius, cum ab iisdem causis, et iisdem substantibus, unde pneumonia communis, fuerit profecta. Caeterum in numero eorum, et funestissimorum quidem, maximo difficilius fuit statuere, uter esset morbus primarius, et utri potissimum mederi conari deberemus, cum consilia contraria in affectu inflammationem habente, et in febre maligna, remedia contraria requirere viderentur. Hae autem duae morbi conditiones parum nexus, quantum ad naturam suam attinebat, inter sese videbantur habere, magna ex parte fortuitae esse, et a rebus diversis, quibus milites, quantum seminium causasque excitantes spectabat, fuerant objecti, proficisci. Haec quidem talia fuerunt, qualia vel unum vel alterum morbum excitarunt. Coelum per hyemem, quae aestates intense calidas excipit, insigniter frigidum est. Calor autem aestivus constitutiones corporeas hominum, qui, eodem tempore, muniis militaribus laboriosis fungi coguntur, admodum irritabiles, et igitur ad morbos omnigenos proclives efficit.

efficit. Domicilia eorum calida fuerunt, et numerus non parvus, quanquam non insigniter magnus, in ea condensatus; et calor cubiculorum frigore aëris externi intenso imprudenter et repente mutatus, quod partim munia, partim imperii neglectus fecit, causa excitans affectus topici evidentissima esse visus est. Catarrhi, plerumque adeo leves, ut eos opem medicam poscere non coegerint, in omnes sine discrimine milites invaserunt, et pulmones eorum adeo irritabiles factos esse apparuit, ut ad morbos, per causam levissimam excitatu faciles, fuerint proni. In multis exemplis tamen inflammatio pneumonica feбри supervenisse videbatur. Nec mirum aut insolitum esse puto, seminium in pulmonibus jam existens, febre, forsitan maligna et a contagione profluente, aliquem occupante, ut potissimum afficiantur, facere posse. Res hujuscemodi, aequae ac aliae, cur hic morbus una cum febre contagiosa epidemica semet ostendat, in causa esse possunt, contagione specifica nullam vim singularem in organum ita affectum exercente. In omnibus hujusce morbi casibus, quos mihi notare licuit, sputum admodum flavo colore fuit tinctum. In multis cutis et oculi eundem colorem habuerunt, nullis aliis icteri notis, ut faecibus

cibus albis similibusve substantibus; stercus, contra, et omnia alia excreta eundem colorem, quem sputum, sibi assumpserant. In quibusdam, ubi sedes morbi rite comperiri nequivit, e loco dolente hepatidem aliove hepatis affectus adesse sum suspicatus; cum vero morbus monnulos aegrotantium rapuerit, incisio cadaverum, quantum erraverim, demonstravit.

Hic morbus progressu violentus rapidusque est, et, nisi ei mature occurratur, brevi aegrotum consumit, vel in alios morbos non minus timendos definit. Si ad remedia idonea decurratur, a tertio ad quintum septimumve diem plerumque inclinare incipit. In spatium majus nonnunquam producit, et tamen fauste finitur. Nullum forsitan tempus certum, quo ad finem perducetur, intra primas quatuordecim dies designari potest; namque spatium ejus majus minusve a vi morbi et constitutione aegrotantis corporea manifeste pendet. Singulis ex hisce diebus modo comprehensis aliquo modo finiri ab auctoribus fuit notatus. Intra vero primos septem vel fauste, vel infausse, terminari consuevit. Si ultra hoc tempus progreditur, remissiones per decursum ejus plerumque inciderunt. In iis plagis, ubi omnes febres facile intermittunt vel

remittunt, ea, quae hunc morbum comitatur, idem facere potest; vel hic morbus febrem remittentem comitari potest. Cum in regionibus hujuscemodi inflammationem pneumonicam videndi occasio mihi oblata est, hoc saepe accidit; et, febre remittente, vitia loco propria quoque remiserunt. Ex his similibusque rationem reddere possumus, cur pneumonia tam diu manserit, quam auctores nonnulli retulerunt. Hippocrates unius exempli mentionem injicit, ubi morbus per dies viginti tres perrexit, et tandem in resolutionem desit. Ægre quidem concipere possumus, inflammationem acutam organi, tam multis vasis sanguiferis, quae nunc, praeter consuetudinem, sensilia et irritabilia sunt, instructi, sine ulla interpellatione per tantum temporis spatium pergere posse, et in suppurationem tamen vel effusionem non desinere.

Alia signa, quae hunc morbum comitari dicuntur, non ei constanter adjunguntur, nec insignia sunt. Diarrhoea nonnunquam, epistaxis, erisypelas alicujus partis externae, phlogoses artuum inferiorum, &c. accedunt. Haec vero morbum saepe judicant, et sub finem tantum semet in conspectum dare solent.

D I A G N O S I S.

Non difficile esse videtur, utrum hic morbus necne subfit, comperire, et eum a quolibet alio eadem vel vicina organa invadente fecernere. Eum ab omni dyspnoea et asthmae signa pyrexiae satis dignoscunt. Catarrhus morbus est, qui gravis neglectusque pneumoniam aliquando refert. Quae inflammatio in membrana nares succingente primum incepit, ea semet deorsum extendere, et pulmonis inflammationem movere potest. In exemplis talibus, catarrhus pro causa morbi, quem exequor, haberi potest; et quo magis quidem et ille et hic unus idemque morbus esse ducuntur, in eo magis idoneam medendi viam procedetur. Quidnam vero de morbo quem *peripneumoniam notham* Sydenhamius appellaverit, existimandum est? Parum, praeterquam gradu, a pneumonia manifestiore differre videtur. Quantum ad naturam attinet, idem est; et fundamentum discriminis, ubi morbi inter sese discrepant, in sceminio aegrotantium, vel
in

in statu organorum affectorum, existit. In eos potissimum invadit, qui aetate sunt proveciores, qui habitum corporis plenum phlegmaticumque habent, qui catarrhis prioribus patuerunt, et qui liquores fermentatos et spirituosos liberaliter potare consueverunt. Semet ostendit, dum catarrhus a contagione ortus grassatur, et iisdem anni tempestatibus, quibus affectus pulmonei faeviunt. Tempus, quo invadit, non aequè evidens est ac in pneumonia vera. Rigor calorque ei succedens non adeo clare ab aegroto ipso notantur. Signa pyrexiae, dolor, strictura thoracis, et spiritus difficilis, in aliquantum temporis, non aequè graviter urgent. Dolor quidem aliquando vix notabilis est. Ejus non meminit Boerhaavius, nec in casibus Corallii et Vallisnerii, quos Morgagnius retulerit, si eos ad hoc genus relegare liceat, omnino memoratur. Inter eos vero convenit, morbum spiritu difficili et pectoris oppressione stipari; et Sydenhamius doloris totius pectoris mentionem diserte injicit. Quinetiam morbus prorepat, nulla periculi signa ostendens, donec subita debilitas et respiratio oppressa accedant, quae aegrum rapiunt; cum talis eventus minime speratur. Curatio ejus in largis evacuationibus minime consistit; namque

que

que tantam debilitatem inferre periclitantur, quanta plerumque exitio foret. Incisiones hoc morbo extinctorum non adeo numerosae sunt, ut inde discere possimus, qualis pulmonum post mortem conditio sit. Signa vero affectum pulmonum topicum una cum aliquanto pyrexiae designant. Hanc autem nec admodum violentam, nec manifestam esse, minime mirabile est, cum habitum eorum et constitutionem, qui hoc morbo corripuntur, consideramus. Senes debilitatique sunt, quorum systematis vasculosi sensibilitas magnopere diminuta est; et in quibus igitur irritatio ab affectu loco proprio oriens cum systemate sanguifero non facile communicatur. Causae morbi tamen, quae frigus et affectus catarrales sunt, impetum humorem pulmones versus facere valent, quem inflammatio obscura consequi potest. Inflammationem similem in pulmonibus existere, et nulla signa gravia tamen, qualia sunt magnus dolor, spiritus admodum difficilis, vel pyrexia concitator, facere, e suppuratione et ulceribus ibi longum per tempus subsistentibus, et ne febrim quidem hecticam progenerantibus, discimus. Hanc ob causam inflammationem naturae singularis, constitutioni aegrotantis statuique organi affecti accommodatam, existere

existere posse, concludere licet. Propter hanc secretio adaucta humorum, qui e cellulis bronchiorum glandulisque mucosis vulgo exhalant, incidit, quae aliquando morbum solvit; quae vero saepe, contra, cum cursus humorum ad pulmones permagnus est, et ostia exhalantium adeo debilia sunt, ut viribus humorum propellentibus obsistere nequeant, cellulas pulmonum replet, circuitum sanguinis impedit, et igitur suffocationem et mortem infert.

Latera doloribus a rheumatismo revera orientibus frequenter tentantur, qui, sub initium, pro notis inflammationis pulmonaeae habentur. Huic malo nomen pleurodyne inditur. Tussi signisque catarrhi saepe stipatur, quae veram ejus naturam amplius etiamnum celant. Haudquaquam dubito, quin multi hujuscemodi casus pro pleuritide vera fuerint habiti, et, ut ea, curati; et salus aegrotantium facilis et expedita multis persuasit, artem medicam in alterum morbum formidolosum, qui revera subesse in exemplis hujuscemodi credatur, multo plus posse, quam unquam potuit aut poterit. Nullus forsitan morbus est, dummodo ei mature occurratur, qui facilius, quem pneumonia, medicamentis idoneis cedit; si vero in bīduum trīduumve sine
sanguinis

sanguinis detractiōne progredi permittatur, periculosissimus, contra, evadit. Quam saepe autem aegrotantes, potissimum pauperculi et milites, ad opem medicorum confugerunt, postquam, ut ipsi narrarunt, doloribus pleuriticis in aliquot dies, immo in totam hebdomadam diutiusve, iisque aliquanto febris stipatis, laboraverant; et omnia symptomata tamen una, raro duabus sanguinis detractiōnibus, ex toto sublata fuerunt, dum morbus a medicis pulmoneus esse fuit existimatus? Tutius vero est morbum pro pejore habere, si cum alio magis periculoso confundi periclitatur. Pleurodyne igitur est morbus, qui musculos intercostales, vel eos, qui costis inferuntur, vel inde oriuntur, infestat. Frequenter hisce partibus solis circumscribitur, praesertim cum saepe invasit et inveteravit. A doloribus ab interna inflammatione proficiscentibus fere semper dignosci potest, quod tactu vel inspiratione augetur, dum interea nihil stricturae pectorisve oppressionis, etiam inter expirandum, subest. Aegrotum plerumque in latus affectum facilius, quam in contrarium, cubare patitur, quoniam motus costarum ejus lateris, et igitur actio musculorum, ea positura imminuitur. Hi dolores quoque per thoracem fascia arcte con-

strictum

strictum saepe levantur. Veram hujuscemodi dolorum naturam certius novisse possumus, si affectus rheumaticus lateribus non circumscribitur, sed similes aliorum corporis artuum dolores comitatur, vel cum iis alternat; praesertim si desunt pyrexia violenta, tussis non levis, oppressa et difficilis respiratio, quae pneumoniam semper comitantur. Haudquaquam tamen improbabile est, inflammationem rheumaticam horum musculorum ad pleuram posse diffundi, cum haec eos protinus succingat, et commercium evidentissimum inter vasa sanguifera hujus et illorum intercedat. Morbus igitur pleurae inflammatio prius fieri, deinde pulmones invadere potest.

Alia quoque dolorum genera latera infestare periclitantur, ab inflatione ventriculi et intestinorum orta. Haec vero febre symptomata nunquam stipantur, vagantur, brevique evanescent, et cum doloribus pneumoniae propriis nunquam confundi possunt.

Hepatitis nonnunquam talia signa habet, qualia pneumoniam magnopere referunt. Quaedam utrique communia sunt, ut pyrexia, lateris dolor, et tussis. Dolor tamen prioris hypocondrii strictius circumscribitur, pressura, praesertim subter marginem costarum spuriarum applicata, augetur,

getur, aegrotans difficulter lateri sinistro incumbit, dolor plerumque claviculam, summumque humerum dextrum versus, semet extendit, tussis saepissime sicca, aliquando humida est, respiratio non aequè opprimitur, et morbus plerumque vomitione vel singultu stipatur. Huic quoque defunt, rubor colorque purpureus faciei et labiorum, oculi inflammati, et delirium. Nilominus tamen, utrum hepar pulmonesve laborent, comperiri summam medentibus molestiam non raro faceffivit*.

Necessarium forsitan quoque videbitur pneumoniam a carditide fecernere. Cor vero solum rarius afficitur. Inflammationem quidem pneumoniae generalem saepissime participat. Affectum ejus singularem propriumve designare existimantur, dolor regionis cordis, pulsus arteriarum inaequales, palpitatio, syncope †.

C A U.

* Morgagni, epist. xx. art. 30.

† Cullen's Synops. Nosol. Gen. 13.

C A U S Æ R E M O T Æ.

Hae autem duplices sunt, 1. eae quae homines ad morbum proclives efficiunt; et 2. eae quae morbum excitant. De prioribus agatur necesse est, antequam ad posteriores potest perveniri.

Inflammationes pulmoneae tempestate anni frigida, potissimum vero sub initium ejus aut finem, cum frigus calorque semet frequenter et subito excipiunt, apparere consuerunt. Regionibus frigidis minime continenter, et forsitan has non multo magis, quam ad austrum vergentes, tempestatibus frigidioribus, infestant. Morbus in insula Baleari minore, Italia et Carolina Australi, semet frequenter ostendit, ut Cleghornius, Morgagnius, et Chalmerus testantur. Quod observationes eorum magis firmat, morbum in mediis Americae Borealis provinciis saepissime offendi. Plerumque in aetate provectos, eos nempe qui annum aetatis quadragesimum quintum attigerunt, et sexagesimum nondum transgressi

gressi sunt, invadunt. Iis, quibus pubertas nondum accesserit, parcere solent.

Ad pneumoniam maxime proclives esse videntur ii, qui naturaliter valentes plerique sunt, qui alimentis conditis et nutrientibus immodice, quique liquoribus spirituosis vel fermentatis ebyne confectis nimis liberaliter utuntur. Idem fere de iis dici potest, qui relaxanti caloris praecedentis potestati fuerunt objecti, quod sensibilitatem systematis et irritabilitatem augere videtur. Causis hujusmodi quoque accenferi possunt constitutio corporis primaria, in qua inest vel irritabilitas pulmonum singularis, vel prava conformatio, ob quam parva sanguinis quantitas, si eam cum massa universa comparaveris, in eos, dato tempore, potest diffundi; affectus pulmonum inflammatorii antecedentes. Mulieres ei minus opportunae esse dicuntur, quam viri; obesi, quam macilenti; et cachexia vel leucophlegmatia laborantes, quam constitutionem huic contrariam habentes. Hoc forsitan in causa fuit, cur Hippocrates notaverit, ‘ qui acidum erucant, non ad pleuritidem proclives,’ habitum cachecticum, uti existimo, per phaenomenon ejus praecipuum, concoctionem nempe depravata-

tam,

tain, designare volens. Scorbuto vero laborantes pneumonia frequenter corripuntur*.

Causae excitantes sunt variae; ut injuriae externae; quales sunt vulnera corpori instrumentis acutis inflictâ, vel contusiones; acria per tracheam in pulmones introducta; alii morbi, ut catarrhus †, variola, morbilli; oratio continue nimisque diu habita, vox nimis sublata, equitatio adversus ventum vehementiorem justo rapidior. Quod vero morbum saepissime excitat, id est frigus corpori nimis subito applicatum. Hoc autem, vel locum calidum frigido mutando, vel corpus calefactum fluento aëris frigidi objiciendo; et denique, corpore ita affecto, aquam frigidam potando, contrahi potest. Hoc forsitan plerumque, conditione corporis solita subsistente, morbum movebit, sed certius, si feminium supra comprehensum subsit. Quinetiam morbus mortales, dum frigori diu objiciuntur, corripit; sed aliquando non accedit, donec ad locum calidum redierint, ut militibus frequenter incidit, cum ad domicilia sunt reversi, postquam vigiliis excubiasve, tempestate frigida, per tempus

* Huxham on Perip. chap. 2. p. 186.

† Huxham on Pleuroperipneumony, p. 209.

pus solitum egerunt. Flamina subita et vehementia ventorum frigidorum et siccorum, ut boreae Scythici, quibusdam in locis, ad morbum movendum plurimum conferunt, uti notarunt viri illustres Huxhamius et Cleghornius.

Affirmare dubitare vix possumus, *causam* signorum supra comprehensorum *proximam* esse impetum humorum adactum spasmum finium articularum extremorum sustentatum, congestionemque sanguinis in organo respirationis factam, ibi inflammationem excitantia, et in hac morbum consistere. Hanc opinionem satis firmant cadavera hoc morbo extinctorum incisa. In eorum pulmonibus, horumve membranis, reperta fuerunt ulcera; in aliqua parte abscessus; sanguis, vel pars ejusdem coagulabilis, vel aquea in cellulas bronchiorum cavumve thoracis effusa; crustae membranaceae pleurae, pericardio, tuniceve ejus, adhaerentes. E ratione autem et observatione conjunctis novimus, haec et talia inflammationem subsequi solere.

Causae, quae hunc morbum progenerare consueverunt, ad effectum hujuscemodi edendum, quam optime accommodantur. E supra enumeratis didicimus, eas vel tales esse, quales actionem viscerum thoracis validissimam directe excitant;

citant; vel tales, quales nimium humorum circumeuntium impetum ea versus faciunt, dum, eodem tempore, et eandem ob causam quidem, vasa eorum sanguifera constringuntur. Hunc effectum postremum haud dubie edet aër frigidus corpori subito admotus. Cum morbus non accedit, donec homo, postquam frigori fuit obiectus, calefcit, non improbabile esse videtur, congestionem revera fuisse factam, sed ob frigus fatis virium in systemate, unde renifus posset excitari, donec plus vigoris ab externo calore acceperat, non extitisse. Cum vero in omni impetus nimii systema pulmoneum versus facti exemplo iidem effectus non oriantur, corpus tale fit necesse est, quale mutationem morbidam recipere valet. Aër frigidus tantum nocere videtur, cum corpus nimis est calefactum, cum aliquantum plenitudinis ad molem ortum est, et solida viva, eodem tempore, praeter consuetudinem irritabilia evaserunt. Gradus toni et vigoris naturalis hominis, frigori ita obiecti, actioni harum causarum favet, quoniam diathesis phlogistica, in hoc corporis statu, dominari consuevit. Ita robusti et pleni pneumoniae opportuniores sunt, quam debiles et leucophlegmatici. Morbum in plagis calidioribus, praesertim in his,

ubi

ubi hyemes frigidae sunt, vel ubi certi venti frigidiores nonnunquam spirant, ut in Carolina Australi, insula Baleari minore, &c. frequenter mortales invadere supra posui. Seminium ibi non in tono et vigore systematis, sed forsitan in irritabilitate statuque plenitudinis in eo progeneratis, consistere videtur; namque ibi constitutiones hominum corporeae robustae esse dici nequeunt, si eas cum iisdem in regionibus ad septentrionem magis vergentibus comparaveris, ubi calor aestivus nunquam admodum intensus est*.

Inci-

* In insula Baleari minore, calor aestivus gradum thermometri Fahrenheiteani 80, et ad extremum 87, aliquando adaequat; hyemalis 48, nonnunquam 41. In Carolina, prout Chalmerus notavit, medius calor, per totum decennium, omni tempestate, minimus gradum 48, maximus 80, attigit; vernus medius minimus 59, maximus 85; aestivus minimus 78, maximus 101; autumnalis minimus 72, maximus 90; hyemalis minimus 52, maximus 81. Quod ad calorem frigusque hujusce regionis attinet, ab erudito et accurato Doctore Walker, historiae naturalis in hac academia Professore, historiam subsequenter accepi. Calor medius per annum totum, hor. 8. matutina notatus,

Th.

Incisiones demonstrarunt, omnem pulmonum partem, in hoc morbo, et membranarum eorum quoque, inflammatione fuisse affectam*. In nullo fere exemplo unquam apparuit, pleuram in aliqua saltem ejus parte, eadem vacasse. Quantum viscera interna spectat, inquit Cullenus †, ‘It seems probable, that every acute inflammation begins in membranous parts.’ Inde ad partes eorum parenchymatosas brevi diffundi potest. In inflammatione pulmonea, cum ea pleurae parte, quae septum transversum succingit, communicari periclitatur; et in locis ejus diversis abscessus saepe formati fuerunt. Hodie, uti credo, inter omnes medicos, quotquot sunt, convenit, nullas certas esse notas, quae partem pulmonis singularem laborantem designant. In eo, quod

	Th. Fahr.
Propemodum adaequavit Gr.	46.
Calor summus	84.
Per aestates plurimas non excessit	80.
Per hyemem frigus descendit ad	15. vel 10.
Summum frigus, quod unquam observatum est,	
ad	8. infra 0.

* Opus. Pathol. Halleri Obs. 11. 14. Morgagn. de Causis et Sedibus Morb. epist. 20. 21.

† First Lines of Pract. § 342.

quod fuit afferatum, nihil fiduciae possumus collocare, delirium nempe risumque Sardonicum inflammationem ejus pleurae partis, quae diaphragma tegit, assidue comitari. Igitur ullis, quae adhuc noverimus, signis comperiri nequit, utrum paraphrenitis, uti vocatur, necne adsit.

EXPLICATIO SIGNORUM.

Quo hanc dissertatiunculam tam absolutam, quam angustiae temporis viresque ingenii patientur, reddam, aliquam signorum supra positorum explicationem aggrediar necesse est. Theoriam inflammationis silentio praeteribo, quae a Culleno nostro ingenioso et sagaci tam plene eleganterque fuit illustrata, et in tentaminibus inauguralibus hoc in loco editis toties fuisse depicta.

Pyrexiae.—Haec omnes inflammationes loco proprias, non parvas, comitatur, cum res, quae inflammationi in parte singulari ortum praebent, cum toto systemate arterioso communicentur. Pleraque e causis excitantibus ad diathe-

ſin phlogiſticam excitandam non parum confe-
runt, et operationi earum plane favent tonus et
vigor, quae ante in ſyſtemate exiſtere potuerunt.
Vidimus tamen, hunc morbum eos, in quibus
non multum horum ſubest, invadere. In his
gradus irritabilitatis certus diatheſin phlogiſti-
cam alteri ſimilem facere poteſt. In conditione
una et altera, pyrexia non modica eſſe poteſt;
ſed in poſteriore, ſtatus debilitatis periculofus
per largas evacuationes aegrotanti citius infere-
tur. In parte huiusce diſſertationis, parum for-
ſitan idonea quaſdam obſervationes de formis fe-
bris hunc affectum comitantis variis in medium
proferendas curavi. Eas hoc in loco repetere
ſupervacaneum eſſe dūco.

*Doloris in aliqua parte thoracis, modo acuti,
modo obtuſi.*—Cum inflammatio pro parte ſuae
proximae cauſae praecipua actionem vaſorum
partis laborantis adauctam, congeſtioni humo-
rum in iisdem adjunctam, habeat, vaſa eorum-
que nervi hanc ob cauſam diſtenduntur et irri-
tantur; quae eorum conditio ſenſum moleſtiae
ſemper creat, quem dolorem appellamus. Cum
pars membranofa inflammatur, dolor ſemper a-
cutior eſt, quam cum cellulofa magiſve laxa la-
borat. Et non parum quidem notabile eſt,

membranas morbidas doloris violenti esse sedem, quanquam sanæ sensu propemodum destituuntur, ut experimenta Monroii jure celeberrimi, hoc detegendi causa, in pleuram instituta demonstrant. Hoc quidem a membrana ipsa insensili, quae vasa tegit, et ea a substantiis irritantibus defendit, proficisci videtur; cum vero congestio et actio adaucta vasorum ipsorum inciderunt, irritatio renisu, quem densum, quo involvuntur, tegimen dat, intenditur; sed magis forsitan inaequalitate extensionis, aliqua vasis parte plus ejus, quam alia, quae per densam membranam minus constringitur, recipiente. In partibus laxis et cellulosis, irritatio renisus minor est, et dolor quoque magis modicus. Aliqua ex parte varietatem doloris in hoc morbo per haec principia exponere possumus; sed minime concedi potest, inflammationem in omni exemplo, qualiscunque status doloris sit, uno aliove ex hisce locis circumscribi. Multis in casibus, incisiones monstrarunt, inflammationem, quanquam dolor fuerit obtusus, universam fuisse, et pleuram aequè, ac pulmones, affecisse. Supra comprehendimus, acutam viscerum inflammationem in partibus membranosis semper incipere, et igitur dolorem magis minusve acutum esse, quam obtusum,

sum, saepius dici. Cum contrarium incidit, aliqua ex parte statui sensibilitatis vel irritabilitatis partis singulari, vel forsitan inflammationi magis diffusae, et loco certo non circumscriptae, tribuendum est; namque lex universa esse videtur, sensum doloris, causa ejus diffusa, quanquam fere aequae gravem, minus acutum pungentemve evadere.

Spiritus difficilis.—Hic a duabus causis oriri videtur; prius a magna sanguinis quantitate in vasis pulmonum bronchiorumque congesta. Haec autem parietes cellularum bronchiorum per pressuram ad se invicem propius adducit, et multas earum forsitan occludit. Propter hanc rationem minor aëris quantitas, consiliis, quibus destinetur, utilissimis inserviendi causa, in pulmones, singulis inspirationibus, admitti potest. Quo huic defectui occurratur, respiratio frequentius reiteratur. Secundo, dilatatio et constrictio pulmonum, inter respirandum, cum pressura aëris inspirati, alternae vim stimulantem in vasa exercent, et igitur irritationem eorumque actionem intendunt. Haec per repetitiones frequentes, in priore causa memoratas, plurimum adaugeatur oportet.

Decubitus difficilis.—Cum inflammatio pulmonem dextrum finistrumve solum tenet, in latus affectum difficulter cubare potest aegrotus, quod inde spiritus magis afficitur, et dolor augetur. Hoc lateri pulmonum sano inflammatum nimia pressura afficienti haud dubie debetur. Nonnunquam tamen incidit, aegrotantem sano lateri, sine auctu horum duorum signorum, incumbere non posse. Hoc in omni casu explicatu difficile est; in plerisque vero ab adhaesionibus, a morbis praecedentibus ortis, vel forsitan ab aqua * inter superficiem pulmonis et pleuram costalem lateris laborantis intercedente, proficiscitur. Hae adhaesiones autem in statu pulmonum suspenso, dum in sanum latus cubatur, tendantur necesse est, unde dolor sensusque molestiae non oriri non possunt. Rebus ita se habentibus, positura facillima est in latus sanum dorsumve cubare. Inflammatio utrumque latus frequenter afficit, cum dorso incumbere positura sola tolerabilis evadit, quod in hoc situ neuter pulmonum magis quam alter comprimitur. Caeterum nonnunquam, cum morbus graviter urget, et congestio igitur magna est; vel cum morbus nonnihil pro-

vectus

* Morgagni, epist. xx. art. 13.

vectus est, et suppuratio vel effusio incidit, plus spatii ad motum pulmonum facilem necessarium est, et renisus viscerum abdominalium molestiam magis magisque adauget. Rebus ita se habentibus, aeger miserandus federe cogitur, capite et cervice erectis.

Nullam, quae mihi arrideat, explicationem *statuum* pulsus *diversorum* tradere possum. Observationem auctorum et ratiocinium inter et species, quas cadavera incisa exhibuerunt, minime convenit. Cum morbus plerumque plus minusve diatheseos phlogisticae habeat, ubi tonus systematis arteriosi non parvus est, ictus arteriarum in hisce exemplis pleni durique sunt. Sub initium vero morbi, et cum calor, dolor, et respiratio difficilis magna evaserunt, pulsus vasorum saepe nec pleni nec duri sunt; sed, contra, exiles, et aliquando parum distincti. Hoc ab arteriis nimia humorum mole repletis, et a tono earundem et contractilitate adauctis, proficiscitur. Sed, sanguine copiose detracto, facilius dilatantur et contrahuntur, et pulsus igitur pleniores et valentiores evadunt. Notissimum vero est, saepissime molles esse, nulla re omnino vel in sede inflammationis vel in statu systematis notata, quae tale discrimen facere posse videatur.

Modo

Modo duri, modo molles fuerunt, cum inflammatio utrumque pulmonem eorumque membranas affecit. In hisce duabus eorum conditionibus non multum igitur fiduciae collocandum est; namque, utrum morbus substantiam pulmoneam, vel membranas iisdem circumdatas, occupaverit, minime clare testantur*.

Cum ictus arteriarum tardi debilesque evadunt, hoc, in ultimis morbi stadiis, circuitui sanguinis per pulmones difficili tribuendum est, quod minus sanguinis ad ventriculum cordis sinistrum, quod in systema aortae diffundatur, devehitur.

Rubor faciei et oculorum, reditui sanguinis venosi, qui per venam cavam superiorem reducitur, non parum impedito est referendus, quod ventriculus cordis dexter sanguinem suum quantitate idonea per pulmones diffundere nequit. *Delirium* autem ab eadem causa proficisci potest, quae ad congestionem sanguinis in cerebro faciendam plane accommodatur; vel, diathesi phlogistica substante, proclivitas ad inflammationem in multis corporis partibus, eodem tempore, existere potest; et in cerebro praesertim, ob vasorum

* Vide Morgagnii Opera.

rum fanguiferorum molem reditu fanguinis ab eo tardo difficilique magnopere adauctam.

An *livorem* labiorum, oris, et vultus, qui in stadio pneumoniae longe provecto et periculoso sese ostendit, fanguini eam aëris atmosphaerici, dum per pulmones transit, portionem, quam experimenta Doctoris Goodwyn ingeniosa ad colorem floridum arterioso fanguini impertendum necessariam esse monstrarunt, non amplius accipere valenti, tribuere debemus? Namque per hujusce morbi decursum cellulae bronchiorum aëri feræ vel spatio imminui, vel magna ex parte forsitan occludi possunt vasorum fanguiferorum iis circumdatorum pressura. Denique, humoribus effusis quoque repleti periclitantur. Quae libet autem ex hisce causis, quo minus aër externus vasis superficiei harum cellularum superimpositis rite applicetur, obstare valebit.

Quantum ad *tussim* attinet, ea ab irritatione membranae bronchiorum mucosae per inflammationem generalem facta originem sibi deducit. Instinctu quoque naturae, ut conamen pulmones mole humorum nimia per congestionem formata liberandi causa, excitari potest. Morbo ineunte, ob fines vasorum exhalantium spasmodice constrictos, nonnunquam sicca est. Saepius ve-

ro, per totum morbi decurfum, magis minusve humida effe reperitur, quod actioni adauctae, ut humores in cavum bronchiorum et tracheae copiofius fecernantur exhalentque, facienti haud dubie eft referendum. Vis fyftematis fanguiferi propellens faepe tanta eft, ut guttas fanguineas ex offitiis vaforum exhalantium exprimat, quae materiam expectoratae tingunt. Sputum fubito fuppreffum, poftquam morbus aliquamdiu manfit, vel vires naturae nimia debilitate oppreffas effe, vel aliquid jam effufum, quod ejicere nequeant, fignificat.

Fines, quos pneumonia habet, diverfi.

Hi autem valetudo commoda, morbus alius vel mors effe poffunt. Primum in refolutionem definere poteft pneumonia, id eft, inflammatio fubfidere poteft, partes laborantes integras relinquens. Secundo, fuppuratione finiri poteft, in qua folutio continuitatis, cum puris formatione, incidit. Haec autem parte fingulari circumfcribi poteft, abfceffum, vel, uti vocatur, vomicam conftituens, quae contenta fua in cellulas bronchiorum effundit, vel fuffocationem, vel, quod crebrius

crebrius est, sputum purulentum faciens. Quinetiam abscessus humores, quos continet, in utrumlibet pulmonum cavum effundere, et morbum, qui empyema vocatur, formare solet. Tertio, gangraena terminari potest, quae inflammationis concitatae sequela est, vel incidit, cum fermentum putridum in corpore dominatur. Quarto, effusionibus, quae vel e sanguine mero, vel e partibus ejus cogi valentibus, vel omnino aqueis, constare possunt. In omni fere exemplo, ubi cito raptus fuit aegrotus, et ubi cada-ver postea fuit incisum, effusio sanguinea fuit notata. Unde concludere licet, hanc esse exitum inflammationis hujusce organi violentae frequentissimum, et e textura sua quidem pulmones eventui hujuscemodi admodum opportuni esse videntur. Pulmones sunt massa laxa et spongiosa, e cellulis vasisque sanguiferis conflata, in quam sanguinis quantitas, universum reliqui corporis adaequans, diffunditur. Minime igitur mirandum est, si, congestione et actione adaucta incidentibus, ostia vasorum exhalantium spasmodice constrictorum male sustentata superentur, et effusio accidat. Huic adjuncta, et saepe separata, ut incisiones caelaverum demonstrant, alia offenditur effusio, crustas membranaceas in superficie

perficie pleurae, pericardii, cordisve ipsius, interna formans. In locum harum non raro substituentur frustra ejusdem naturae, quae fluido aqueo subalbido in cavis diversis innatant. Haec eadem effusio adhaesionibus fundamentum jacere videtur, quae inter duas pleurae laminae saepe formantur, et ut vasa opposita jungantur faciunt. Adhaesiones hoc genus in multis quibus non parum aetatis accesserit, quamvis alio morbo fuerint mortui, reperiuntur. Hinc igitur cogere possumus, omne inflammationis pulmonum exemplum, utcunque leve sit, hanc effusionem facere posse. Effusiones partis sanguinis magis aqueae nonnunquam quoque incidunt, et hydrothorax pneumoniam haud dubie fuisse subsecutus.

P R O G N O S I S.

In hoc morbo pro fausto felicique habendum est, si mature ad remedia idonea fuerit decursus, si morbus nulli alii maligno adjungatur, si constitutio corporea ante sana et valida fuerit. Si
haec

haec non incidant, morbus multum periculi habet, et plerumque laethalis est. Resolutio ejus variis evacuationibus nonnunquam stipatur, quae criticae appellantur. Hujusmodi sunt, diarrhoea, epistaxis, saepe e naribus ejusdem lateris, quod laborat, haemorrhoids, menstrua, urina copiose profusa multumque sedimenti deponens, abscessus externi*, erysipelas extremorum †. Cum haec signa semet ostendunt, et aliis notis partis affectae faustis stipantur, salutem promittunt, quoniam significant, spasmus, qui morbum sustineat, esse solutum, vel inflammationem alio translata, quae thoracis propriam vel levare, vel omnino tollere, potest. Sed signum salutis frequentissimum et certissimum est sputum copiosum et liberum, nonnihil sanguine tinctum, et sine multa tussi excreatum. Hoc saepe comitatur sudor universus, calidus, fluidus, copiosus, cui adjunguntur, pulsus minus frequens, calor corporis, et alia signa febrilia imminuta ‡. Hic finis morbi faustus saepissime incidit a tertio ad diem morbi septimum. Malum portendit, si signa

* Van Swieten Comment. § 837. 888.

† Cleghorn's Dis. of Minor. c. 6, p. 273.

‡ Vide Culleni Praxin Medicam.

na pathognomonica gravia sunt, ut spiritus adeo difficilis tantumque ingravescens, ut aeger prius in unum latus solum, deinde in neutrum, possit cubare, et tandem, capite et cervicibus erectis, cogatur sedere, quod auctum inflammationis plane designat. Tussis frequens, violenta, sicca; sputum parcum et difficulter expectoratum, aegrotantem ad sanitatem aegre reductum iri praefagiunt. Hoc sanguini spumoso purove et fluido, vel nigro partimve coacto, aut colorem hepatis referenti, admistum, eventum morbi incertum esse, vel etiam malum fore, significat. Quoniam, rebus ita se habentibus, causa est, cur haemorrhagiam, propter inflammationis gravitatem, incidisse suspicemur. Color sputi flavidus, ad quem animum tantopere attenderunt medici, signum admodum anceps esse videtur. Semet in pneumonia maligna fere semper ostendit; si vero morbus nullo alio signo insigniter minaci stipetur, non multum timendus est. Sive dolor acutus, sive obtusus sit, si sese ab uno latere ad alterum diffundat, et spiritu perquam difficili stipetur, inflammatio pro magna, crescente, et igitur periculosa, habenda est. Si morbus supuratione finire periclitatur, notae inflammationis ultra diem septimum, quanquam non violentissimae,

tiffimae, ad decimum quartum usque, plerumque manent. Caeterum intra spatium prius memoratum accessisse fertur*. Si hic eventus futurus sit, nulla resolutionis signa apparent, nonnihil delirii subest; et sputum, quod ante semet ostenderit, plerumque cessat. Horrores leves deinde percipiuntur, et pulsus arteriarum minus frequentes, molliores, subsilientes, et pleniores evadunt. Signa inflammationis nunc remittunt. Spiritus opprimitur, tussis urget, pondus alicubi in thorace sentitur, et aeger in latus affectum facillime cubat. Sputum purulentum fit, et alius signorum ordo nunc oritur. Febris hectica frequenter accedit, et mors tandem miserias aegroti ad finem perducit. Cum materia in cavum thoracis effusa est, signa supra posita subsunt, sputum deficit, et notae † empyematis quoque oriuntur.

Cum pyrexia omnino symptomatica, quamquam violenta, est, non multum periculi habet. Si facies magnopere tumet et rubescit, si sudores topici circa caput et cervices prorumpunt, si pulsus arteriarum abnormes et delirium invadunt,

aeger

* Morgagn. epist. xx. art. 9.

† Vide Culleni Synop. Nosol.

aeger in summo periculo versatur. Remissio doloris aliorumque signorum, sub tertium quartumve diem, frequenter fallax est; namque diebus subsequens signa, cum gravitate adaucta, ut Cleghornius celebris testatur, saepe redeunt.

R A T I O M E D E N D I.

Praecipuum huic morbo medendi consilium est, congestionem in pulmonibus factam, et inflammationem inde natam, tollere. Hoc varia mox memoranda praestant. Gravitas morbi in regionibus ad septentrionem vergentibus saepissime tanta est, ut usum omnium remediorum, ad hunc morbum depellendum accommodatorum, plenum et liberalem exigat. Ætate vero proVectos debilesque saepe invadit, vel febre maligna stipari potest, scorbuto laborantibus interdum non parcens, ubi detractio sanguinis liberalis aliaeque evacuationes magnopere nocerent. Haec omnia, regio, conditio pulsuum, effectus
 primi

primi usus regiminis antiphlogistici attente diligenterque consideranda sunt, ut inde, quamnam in viam medendi debeat procedi, pro certo discamus. Corollarium Huxhamii sagacis, sub finem tractatus de pleuritide propositum, nobis ob oculos semper obversari debet. ‘ In hoc morbo tractando, non solum considerare epidemici naturam propriam, sed etiam tempus anni, et aegrotorum constitutionem, debemus.’ Ab hisce omnibus rite consideratis, recta et idonea curatio magnopere pendebit. Quantum praxin nostram febris natura regere debeat, exemplum luculentissimum praebet pneumonia, quae Edinburgi anno 1732 semet ostendit, in qua detractiones sanguinis reiteratae pessimos effectus ediderunt; dum in insula Balearica minore, contra, regione, quae detractionem sanguinis remedium minus tutum reddere videretur, Cleghornius usum ejus admodum liberalem omnino necessarium esse compertus est.

Ratione horum, quae modo posuerimus, rite habita, curationi pneumoniae primum convenit *regimen antiphlogisticum*. Hoc, rite administratum, in omnibus morbi generibus hucusque semper necessarium esse repertum est. In hisce
irrita-

irritamentis, quae maxime constanter corpori applicantur vitandis vel moderandis consistit. Praecipuis horum jure annumeratur calor, externe vel interne admotus. Nihil autem corpus humanum magis stimulat, et igitur actionem ad-auctam jam substantem non parum intendit. Ex opinionibus tamen ab auctoribus practicis traditis constare videtur, diminutionem ejus magnam periculo non vacare. Notissimum est, corpus humanum potestate naturalem suam temperiem graduum 98. thermometri Fahrenheiteani retinendi esse praeditum, dummodo corporum ei applicatorum propria non infra sexagesimum secundum descendat. Omnis infra hunc gradus eam imminuit, et igitur ad impetum humorum superficiem versus praecavendum, et, hanc ob causam, ad sanguinem in vasis magnis internis, et pulmoneis in reliquis, accumulandum et detinendum plurimum confert. Quo huic effectui occurratur, aeger in media temperie teneatur, in lectulo sedeat erectus, vel ex eo, si hoc tolerare potest, tollatur, et aer cubiculi, ut calor non circa corpus accumuletur, ad eum liberaliter adspiret. Omnis exercitatio et corporis et animi, et omne cibi nutrientis genus caute vitetur.

vitetur. Sitis potionibus lenibus, diluentibus, modicè tepidis, restinguatur. Hae quidem acidis vegetabilibus imbui possunt.

Evacuationes morbum depellendi causa sunt adhibendae, quarum optima est sanguinis detractio. Ab hac praecipua curationis pars pendere videtur, si supra comprehensa, sub initium hujusce partis dissertationis, neglectui non habeantur. Ad hanc quam maxime mature decurratur, et tantum sanguinis una vice emittatur, quantum gravitas morbi exigit, et vires aegrotantis patiuntur. Dolor difficultasque spirandi, una detractioe adhibita, remittere possunt, pulsus arteriarum, qui forsitan ante exiles fuerunt, pleniores ea reddentur, et languor anxietasque tollentur *. Eadem quantitas, vel major etiam, si nihil noxae a prima fuerit ortum, brevi elicienda, et quo plus sanguinis, sub initium, emiserimus, eo minor ad idem remedium postea decurrendi necessitas erit. Cum inflammatio diu mansit, vires aegrotantis sanguinis jacturam ferre minus valent. E conditione signorum, potissimum arteriarum ictuum, spiritus et doloris, judicare debemus, utrum sanguinis de-

F

tractio

* Huxham, p. 183.

tractio saepius necne debeat adhiberi. Qui animo facile linquntur, ii saepe sanguinis detractionem alteram melius tolerare valent. Post sanguinem hoc modo emissum, signa plerumque remittunt, et aliquantum sputi accedit; cum vero repetunt, quod plerumque evenit, ad missionem sanguinis copiosam, sine ulla dubitatione, rursus confugiatur. Hoc * quolibet morbi tempore faciendum est, praesertim intra primas duas septimanas, et etiam serius, si proclivitas ad suppurationem non manifesta sit, vel si morbus, postquam sublatus esse videbatur, rursus redierit.

Exacerbationes, quae vespere mediave nocte in omnibus fere febribus incidunt, in hac quoque apparent, et dolor et reliqua signa, quae ante nonnihil levata fuerunt, rursus ingravescent, et hoc potissimum in iis regionibus evenit, ubi omnes febres ad remissiones et exacerbationes manifestas proclivitatem ostendunt. Cum hae expectantur, remedium supra positum, antequam accedunt, adhibitum gravitati earum occurret, et optimos effectus edet. Quidam, meus amicus, cujus hujusce morbi experientia in plagis calidioribus

* Vide Cullen's Practice.

lidioribus magna fuit, et cujus attentioni et iudicio omnino confidere possumus, detractionem sanguinis copiosam, ante hoc tempus, reditum morbi magna ex parte praecavere solere semper comperit.

Quae sanguinis quantitas ad signa levanda, primis diebus, necessaria est, ea nonnunquam immensa est. Cleghornius, etiam in regione insulae Balearicae minoris, tres quatuorve libras, primis viginti quatuor horis, detrahere coactus est. Jactura sanguinis a quatuor ad quinque libras usque, intra primos tres quatuorve dies, ab aegroto modice valente tolerari potest. Longiore vero spatio adhibito, multo major quantitas elici potest.

Interdum plures, quam una, sanguinis detractiones in hoc morbo multum nocebunt, id est, cum febris comitans typhus est, qualis illa fuit, quae in volumine quinto, articuloque secundo, Medicorum Tentaminum Edinensium depingitur. In ea pulsus arteriarum subito conciderunt, et sanguis emissus colorem subfuscum, flavidum, vel subviridem habuit, et aegre coactus est. Detractio sanguinis in ea pneumoniae specie, quae peripneumonia notha appellatur, admodum caute adhibenda est. Verum ejus discrimen ab evidentiore

dentiore pneumonia a genere curationis contrario, quod requirit, fuit deductum; sed morbi gradu tantum discrepant. Namque, sub initium morbi, dum congestio minime parva est, spiritum admodum difficilem faciens, cui febris et nonnihil vigoris systematis generalis adjunguntur*, una sanguinis detractio necessaria est, sed eandem repetere haud dubie noceret.

Cucurbitulae cruentae et scarificationes signa, quae ab aliquo vitio rheumatico affectu pleurae inde oriente proficiscuntur, levandi causa adhiberi, vel in locum detractio sanguinis universae, cum jam copiose fuit adhibita, sufficere possunt.

Quanquam sputum in morbo mature oriatur, quod saepe evenit, nisi aliis resolutionis signis fuerit stipatum, detractio sanguinis minime abstinetur. Rebus ita se habentibus, pro signo tantum impetus insoliti ad pulmones facti, et actionis adauctae, habendum est, et nisi majore quantitate, quam potest sperari, aut debet fieri, excernitur, non congestionem, morbo recente, tollit. ‘It is,’ inquit Cullenus celeberrimus in *praxi* sua excellentissima, ‘in the more advanced stage
‘ only,

* Vide Sydenhamii Opera.

only, when the proper remedies have been before employed, and when the symptoms have suffered a considerable remission, that the entire cure may be trusted to a copious and free expectoration. I have seen bleeding often promote it; and it is in a more advanced stage of the disease only, that the patient, by large evacuations, and the continuance of the disease, has been already exhausted, that bleeding seems to stop expectoration. It appears to me, that even then, bleeding does not stop the expectoration so much by weakening the powers of expectoration, as by favouring the serous effusion into the bronchia, and thereby preventing it.'

Evacuatio proxima, ad quam confugi potest, est alvi purgatio. Incommoda quidem est, et aliquando noxae fuit. In pneumonia plurimum inflammationis habente, ad fatis humorum e massa circumeunte tam cito, quam gravitas signorum postulat, evacuandum minime sufficit. Evacuationem quoque per irritationem, quae semper cavenda est, facit. Insuper, motum corporis et nisum, quae noxae esse possunt, requirit. A Sydenhamio in curatione peripneumoniae nothae laudatur; eam vero, ut e praescripto

scripto judicare licet, modice tantum adhibuit. Ea, quae canali alimentario continentur, sub initium morbi, quibusdam lenioribus et refrigerantibus laxantibus evacuare, et alvum postea, per ejusdem decursum, enematis solutam tenere necessarium esse videtur, sed nihil amplius requiritur.

Insuper ad *epispastica* hoc in morbo decurritur. Generalem autem eorum usum hodiernum exemplo praeceptoque viri clari, qui nuper floruit, Joannis Pringelii Equitis Aurati debemus. Et, ut in hanc medendi viam procedatur, hortatur experientia reiterata et indubia. Tutissime et certissime quidem spasmus, qui inflammationem sustentat et tuetur, tollunt. De ratione, qua agant, diu apud medicos fuit certatum, et alii aliis commoda eorum tribuerunt. Explicatio vero illustrissimi Culleni sola, rebus veris et analogiae innitens, ad nodum solvendum accommodatur. Post primam secundamve sanguinis detractionem, haud dubie adhiberi debent. Quo effectus sanguinis jam emissi rite notentur, usu eorum in breve tempus abstinere conveniet. Sin signa tunc non multum leventur, et ita manere videantur, protinus ad ea confugiendum est. Hunc optimum effectum inflammationem
tollendi

tollendi potestate edunt, quod cavent, ne tantum sanguinis, quantum alioquin requireretur; detrahare cogamur. Si unum, aut etiam duo fuerunt applicata, et signa etiamnum urgent, aut repetunt, plura admoveri, sed semper quam proxime partem laborantem, debent. Quantum ea sanguinisque missionem spectat, eadem regula adhibenda est. Si exacerbatio doloris et pyrexiae quolibet certo tempore expectetur, epispasticum ita applicetur, ut, exacerbatione accedente, agere incipiat. Si hoc fiet, eam fere semper levabit, et saepe ex toto praecavebit.

Quinetiam medicamenta *sedantia* in usu sunt. Quanquam vim hujuscemodi potentissimam frigus habet; curationi tamen hujus morbi, ob rationes supra comprehensas, potestatemque ejus tonicam, male convenire videtur. Sales medii, et potissimum nitrum, per decursum hujusce morbi, plerumque fuit adhibitum. Hi quidem prodesse possunt; sed largis quantitatibus, quibus solis forsitan, ut *sedantia*, proficere valent, sumpti, ob nauseam quam excitant, multum molestiae aegrotis, jam satis male sese habentibus, facessunt.

An opium remediis hoc genus annumerare permittetur? Ambiguitas, quae operationem ejus semper fuit comitata, effectus ejus veros, apud

puđ medicos hucusque dubitabiles effecit. Alii id semper potenter directoque sedare, alii id assidue stimulare crediderunt. Rebus ita se habentibus, tantas componere lites non opis est nostrae. A quibusdam in pneumonica inflammatione, successu cum prospero, adhibitum esse dicitur, et praejudicium forsitan adversus usum ejus in hoc morbo, quod medicos universos fere occupavit, non semper fundamento stabili innitur. Tutius vero est, donec experientia plus luminis huic rei offuderit, usu ejus primum per morbi stadium abstinere. Cum vero quantitas sanguinis evacuationibus rite fuit diminuta, et diathesis phlogistica fere evanuit, plurimum tussim sedando, et somnum inducendo, prodesse consuevit.

Praeterea, moris multorum medicorum est, cursum humorum ad superficiem corporis *emeti-
cis* revocare conari. Quanquam effectus potentes hoc modo edunt; remedium tamen anceps; si non periculosum, in genere hujus morbi acutiore, etiamnum esse videntur. Irritatio conamine vomendi facta plus obesse, quam quilibet ex effectibus eorundem bonis prodesse, potest. Dosis tamen nauseam solam moventibus data
consilio

confilio nostro, nulla usum eorum noxa subsequente, inservire valebunt.

Si nobis in animum induceremus sudorifica ullo alio confilio, quam sudorem sponte suborientem promovendi, adhibere, summam aegroto injuriam inferremus. *Diluentia* liberaliter adhiberi possunt, cum hoc nobis in animo praestare est. Lenissima sint, et, prout gustus aegroti postulerit, varientur. Sales medii eodem tempore dari debent, non potioni vero admisti, quoniam adeo ingrati sunt, ut quantitatem ejus idoneam sumi impediunt.

Donec *sputum* appareat, morbus summa violentia grassatur, et si cessat, postquam semet ostendit, inflammationem rediisse, aut auctam esse significat. Si subito supprimitur, cum morbus aliquantum spatii habuit, et magnae debilitatis notae eodem tempore subsunt, eventus funestus et laethalis sperari potest. Ratio ejus igitur semper habenda est; id vero, ut volumus, provehere minime in nostra manu est. Omnia quidem remedia supra posita, quae constrictione vasa extrema liberant, pro expectorantibus haberi possunt, et idcirco aliqua ex parte confilio sputum promovendi forsitan inservient. Emetica, dosibus exiguis data, et ad nauseam excitandam accom-

modata effectus in pulmones protinus edunt, et igitur idonee praescribi possunt. Hoc consilio multa remedia interna fuerunt adhibita; et, antequam natura morbi et actio medicamentorum clarius fuerunt intellectae, multa medicamenta parum idonea, sub capite expectorantium collocata, praescripta sunt. In his fuerunt gummi calefacientia, quae, licet nonnunquam adhibeantur, et forsitan sputum potenter moveant, in hoc morbo omnino expellenda sunt. Scillae non malum remedium esse videntur, sed non multa potestate sunt praeditae. In statu morbi provec-tiore, cum pulmones glandulaeque mucosae in conditione debilitatis relictae sunt, quaedam ex hisce stimulantibus expectorantibus, qualia sunt gummi et alkali volatile, magnopere conveniunt. Conditionem sputi per hoc stadium usus opii mutare potest. Namque, hoc morbi tempore, tussis continua titillans, per irritabilitatem membranae tracheae mucosae excitata, ut humores secreti ibi assidue excernantur, facit; opium vero, irritationem sedando, materiam in trachea et bronchiis diutius manere, et crassiolem mitio-remque, antequam expuitur, evadere patitur.

Medicamenta mucilaginosae et oleosae, ut *demulcentia*, votis nostris bene respondebunt, effectibus

fectibus humorum secretorum, unde fauces irritantur, occurrentia. Membranae ipsi, dum transeunt, partim adhaerent, et eam ab aëris effectibus aliisque irritamentis, quibus in statu siccitatis inflammatoriae objiceretur, efficaciter defendunt. Substantiae mucilaginosae, ab initio morbi usque, successu cum prospero dari possunt. Oleosis semper praestant, quoniam haec plerisque ventriculos turbant.

Sputum saepe multum promoverunt vapores aquae calidae in pulmones inspirati. Boni eorum effectus per acetum cum aqua commixtum interdum fuerunt adjuti. Ut ad hoc decurreretur, suavit vir illustris Pringelius Eques Auratus. Instrumentum ad vapores in pulmones devehendos optime accommodatum nuper fuit inventum. Effectus vero boni aquae acetique commistorum non semper sunt certi. Nonnunquam, experientia teste, pulmones nimis stimularunt. Hoc remedium igitur caute adhibendum. Prius vapores aquae simplicis tentari debent; deinde postea, cum aliquantum potestatis stimulantis necessarium esse videtur, et pulmones eam tolerare possunt, acetum adjiciendum est, et efficacissime aget.

